

Nona computerkampioen 1986

Het officiële Nederlandse computerschaakkampioenschap vond dit jaar plaats in de week-ends van 13-14 en 20-21 september. Opnieuw werd het gehouden in het Rekencentrum van de Rijksuniversiteit Leiden (voor de vierde keer) en opnieuw won Nona (voor de tweede keer). Ofschoon Nona als titelverdedigster zeker een van de kanshebbers voor de hoogste plaats was, mag toch van een kleine verrassing gesproken worden. Algemeen verwachtte men, op grond van de prestaties in Keulen 1986, dat Rebel de eerste plaats zou opeisen.

In een spannende onderlinge ontmoeting wist het programma van Frans Morsch evenwel het juiste tegengif te vinden tegen de positionele insnoering van Ed Schröder's Rebel. Na deze overwinning gaf Nona nog één remise af tegen Chess 0.5X van Wim Elsenaar en eindigde daardoor op 6½ uit 7. Geen 100% score derhalve, een fenomeen dat sinds 1983 in de Nederlandse kampioenschappen bijna gebruikelijk was geworden (1983 en 1984: Chess 0.5X en in 1985: Nona).

Verkrijgbaar

De programma's Nona en Rebel zijn commercieel verkrijgbaar als Mephisto-machines. Nona wordt verkocht onder de naam Mephisto Mondial en Rebel onder de naam Mephisto MM2. Hoewel ze duidelijk de sterkste zijn kan toch gesteld worden dat Chess 0.5X dicht tegen het niveau van de beide programma's aanzit. Dat is een knappe prestatie omdat Morsch en Schröder full-time programmeurs zijn terwijl Elsenaar daar de tijd voor ontbreekt. De andere programma's - acad-

■ JAAP VAN DEN HERIK

misch of liefhebberij - hebben als nadeel dat hun auteurs het ontwikkelen van computerschaakprogramma's naast hun werk doen.

Niettemin was het verheugend te zien dat er ook dit jaar weer nieuwe gezichten waren. Het betekende overigens een record aantal deelnemers (15). Om het toernooi soepel te laten verlopen nam een tweede versie van Dappet (Dap Hartman en Peter Kouwenhoven) deel onder de naam Sylkar (Sylvia en Karin).

Miniatuur

Harm Geert Muller, de ontwerpen van het programma Usurpator, is hard op weg om aan te tonen dat schaakverstand in een speldeknop gerepresenteerd kan worden. Hij had voor dit toernooi zijn programma opgeslagen in een luciferdoosje: origineel, creatief en uitdagend. Het leverde hem terecht de speciale CSVN-prijs op, die per kampioenschap voor een unieke prestatie wordt uitgelooft. De vraag rest hoeveel kennis er minimaal vereist is om (computer)schaakwereldkampioen te worden.

De beslissende partij

Wit: Nona (Frans Morsch)
Zwart: Rebel (Ed Schröder)
Leiden, 6e NK, 3e ronde
Caro-Kann

1. d4 c6 2. e4 d5 3. exd5 cxd5 4. Ld3 Pc6 5. c3 Pf6 6. Lf4 g6 7. Pf3 Lg7 8. 0-0 0-0

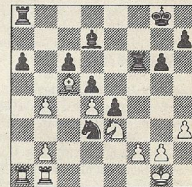
Uit de praktijk is 8. ... Lg4 bekend. Overigens gaat de theoretische hoofdvariant verder met 8. Pbd2. Via verwisseling van zetten komen we terug in theoretische stellingen die gewaardeerd

worden met ±. Rebel laat evenwel zien dat krachtig optreden zwart goede kansen kan geven.

9. Pbd2 Lg4 10. Te1 Db6 11. Db3 Dxb3 12. axb3 Ph5 13. Lg5 f6 14. Le3 e5 15. dxe5 fxe5 16. Lc5 Tfe8 17. Lb5 a6 18. Lxc6 bxc6 19. h3 Ld7 20. Ld6 e4 21. Pd4 Lh6

Schröder dacht achteraf dat 21. ... Lxd4 22. cxd4 Pg7 gevolgd door 23. ... Pf5 beter voor Rebel zou zijn. Het programma prefereert echter het stukspel en het bezetten van veld d3 weegt zwaarder dan dat van f5.

22. Pf1 Pf4 23. Teb1 Pd3 24. b4 Lg7 25. Pe3 Lxd4 26. cxd4 Te6 27. Lc5 Tf6

28. Tf1

Morsch: "Dit is de meest opmerkelijke zet van de partij. Wit biedt een pion aan in ruil voor tegenspel. Rebel neemt en doet kort daarop een zwakke zet (31. Te6) en is dan verloren".

Schröder: "Een opmerkelijk zet, er wordt een pion geofferd voor tegenspel. Rebel verwachtte hier 28. Ta3 (28. ... Txf2 29. Txd3; 28. ... Pxf2 29. Tf1) met een stellingswaardering van 0.71 voor zwart, gebaseerd op de zwarte druk en wits iets slechtere pionnenstand".

28. ... Pxb2
Schröder: "De score van Rebel is nu 0.63. Dit duidt erop dat ook Rebel wits 28e zet als goed beschouwt".

29. b5 a5 30. Lb4 a4 31. b6 Te6? Schröder: "Deze zet verliest de partij. De bedoeling is om na 32. Tbf1 Pd3 wit de tempowinst 33. Le7 te ontnemen. Lange tijd had Rebel de volgende variant: 31. ... Pd3 32. Le7 Tf7 33. Txa4 Txa4 34. b7 Txe7 35. b8(D) + Te8 met een waardering van 0.30. Toch had zwart zijn pluspion kunnen behouden door 31. ... Lc8! 32. Tfbl Pd3 33. Le7 Tf7 34. b7 Lxb7 35. Txb7 Te8 en zwart wint zijn looper weer terug. Dit vereist echter wel een 10-ply onderzoek, hetgeen iets teveel van het goede is".

32. b7 Tb8 33. Tfbl Pc4 34. Pxc4 dxc4 35. Ld2 Tf6 36. Txa4

Lf5 37. Ta8 Tff8 38. Txb8 Txb8 39. Tb6 e3 40. Lxe3 c3 41. f3 c2 42. Kf2 h6 43. Lxh6 Ld3 44. Lf4 Kf7 45. Ke1 g5 46. Lxg5 Kg6 47. h4 Lb5 48. d5 e1(D) + 49. Lxe1 Kf5 50. Kf2 Ke5 51. g3 Kxd5 52. Lf4 zwart geeft het op.

Frans Morsch merkte naar aanleiding van deze partij nog op dat in computerpartijen opvallend vaak een gevaarlijke vrijspon de partij beslist. In Keulen zagen we: Cray-Blitz-Hitech, Bobby-Cray-Blitz, Rebel-Bebe en DUTCH-Enterprise.

In dit kampioenschap bracht Nona ook tegen Nightmare en Dappet pionoffers; Morsch heeft op

dit gebied zijn programma het laatste jaar aanzienlijk verbeterd op grond van partijen die het programma in de interne competitie van de schaakclub De Ooievaar heeft gespeeld. Zal de dynamische stijl van Tal binnenkort in programma-vorm verkrijgbaar zijn?

Eindstand

1 (en kampioen) Nona 6½ (uit 7); 2. Rebel 6; 3. Chess 0.5X 5½; 4-6 Shess, Sylkar, Nightmare 4; 7-10 Dappet, Ziggy, Schk-Y, DUTCH 3½; 11. Arachne 3; 12-13 Chessmate, Usurpator 2½; 14. Matchess 2; 15-16 Schaak, Delta 1.

Schakend Nederland - november 1986

Prof. dr. H.J. van den Herik: Nona computerkampioen 1986